

Vzporedno s temi tezami pa so javnosti predložili tudi teze za državni knjižnični zakon. To je zelo širok inventar tez — ne zakonski osnutek, ki naj omogoči dovolj akcijskega prostora, da bodo v njem mogle obstajati deželne specifičnosti in niansirano pojmovanje knjižničarstva.

Kogar le količkaj zanima potujoče knjižničarstvo, bo pritegnil sestavek Horsta Buschendorfa *Stirideset let potujočega knjižničarstva v Münchnu*. Leta 1928 so namreč v Münchnu uredili prvo potujočo knjižnico v tramvajem vozu. Tramvajška potujoča knjižnica deluje še zdaj, po letu 1951 pa so se ji pridružili še bibliobusi. Leta 1968 je v mestu delovalo 6 potujočih knjižnic na 97 izposojevališčih, bralcev je bilo 25 966, ob 110 000 zvezkih knjižne zaloge je bilo 683 931 izposoj. Potujoče knjižnice so dobro povezane s tovarnami, predvsem pa je zanimivo, da z njimi oskrbujejo šolarje münchenskih osnovnih šol.

Kljub zanimivi rešitvi problema, kako osnovne šolarje oskrbovati z mladinsko literaturo, pa BuB 1969 z vrsto prispevkov, ki se lotevajo problematike šolskih knjižnic, dokazuje, da v ZR Nemčiji obstajajo težave, ki jih poznamo tudi mi. Tako odkriva Werner Jahrmann, da javne knjižnice niso povezane s šolskimi, da ni primerno šolanih šolskih knjižničarjev, da na šolah za pedagoge ne poučujejo niti osnov knjižničarstva, da ni ustreznih delovnih skupin strokovnjakov, ki bi se načrtnje lotili obsežne problematike odnosa: knjiga in otrok, oziroma učencec.

Med nekaj tisoč ocenami novih knjig so tudi ocene nemških prevodov del jugoslovanskih avtorjev. Začuda je največ filozofskih del (Predrag M. Grujić, Mihajlo Marković, Gajo Petrović, Milovan Djilas); od Slovencev pa je zastopan le France Bevč s prevodom povesti Razbojnik Saladin.

Bruno Hartman

Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques. Paris. XXIII/1969, št. 1—6, 376 str. + pril. 8°.

Triindvajseti letnik *Bulletin de l'Unesco* je še vedno vsebinsko raznoter, vendar se v prvih petih zvezkih vleče kot rdeča nit problem informacijske službe, zlasti še znanstvene in tehnične informacije. Opravila v bibliotekah se prilagajajo sistemom avtomatizirane obdelave. V člankih, kot so »Fototelegrafija v knjižnicah« in »Izkušnje na področju telekatalogizacije in nekaj opažanj s področja teledokumentacije«, že izvemo kaj več o uspešnosti poslovanja v knjižnicah s pomočjo raznih modernih občil in aparatov. Nadaljnji članki govorijo o medbibliotečni službi v Kanadi (Scarborough), o turškem dokumentacijskem centru, o sovjetskem nacionalnem dokumentacijskem centru, o šolanju knjižničarskih kadrov itd. Le šesti zvezek je v celoti posvečen šolskim knjižnicam. Na koncu vsakega zvezka so uvrščene stalne rubrike novic in informacij, tehtne ocene prejetih publikacij ter sezname zamenjav, deziderat in brezplačnih publikacij.

Nekoliko dlje se bomo pomudili pri članku A. Perez-Vitoria »Pot k ustanovitvi svetovnega znanstveno-informacijskega sistema: skupni načrt ICSU/Unesco«.

Težnja po svetovnem informacijskem sistemu ni povsem nova ideja našega stoletja. Ze v 19. stoletju (1896) je britanska Royal Society sklicala konferenco z mednarodno udeležbo znanstvenikov, kjer naj bi se dogovorili o medsebojni izmenjavi izvirnih znanstvenih del in pripravili tiskanje kataloga. Omenjenemu poskusu so sledili še drugi načrti, eden izmed teh — najnovejši — je opisan program ICSU/Unesco (ICSU = Conseil international des unions scientifiques). Pred njim avtor omenja še tri akcije predhodnice. — Tako je V. Asmonas predložil Unesco v preučitev načrt za »trojni« mednarodni center za tehnično in znanstveno informacijo s sedeži v USA, Svici in Hong-Kongu. Za izvedbo tega projekta bi bilo potrebnih 900 milijonov dolarjev. — Naslednji predlog je leta 1958 izdelal za ICSI (International Conference of Scienti-

fic Information) W. Chamberlin in predvideval za začetek delovanja mednarodnega inštituta vsoto 283 350 000 dolarjev. Inštitut bi s posredovanjem informacij povezal vse strokovnjake sveta, delo inštituta pa bi vodila generalna konferenca zastopnikov držav članic, enako kot je organiziran Unesco. — P. Bouquet je za isto konferenco predvidel merila, vsebovana v osmih točkah. Predvsem je poudaril široko sodelovanje med dokumentacijskimi centri: zbiranje, klasificiranje, selekcijo, čuvanje, prevajanje in reproduciranje z najmodernejšimi sredstvi; čim večjo izmenjavo periodičnih publikacij in monografij ter publiciranje izvlečkov v enotnem svetovnem jeziku; organiziranje kolokvijev in konferenc — publiciranje referatov; publiciranje indeksov, predmetnih kazal in pregledov, ki se nanašajo na povzetke iz revij; izdelavo bibliografij. Zlasti je namen Bouquetovega načrta razgibati raziskovalne službe in jih spodbuditi k poenotenju in izboljšavi metod za dokumentacijo. Kot končni cilj načrta pa je povezovanje odnosov med znanstveniki vsega sveta, izdaja razvida raziskovalnih centrov in seznamov strokovnjakov.

Vsi našteti predlogi trenutno še niso obrodili otipljivega uspeha, vendar avtor članka meni, da bo zrno, ki so ga posejali strokovnjaki ICSU/Unesco na polju mednarodne znanstvene dokumentacije, obrodilo sad ob pravem času. Včasih bi prehitavanje dogodkov lahko več škodilo, kot koristilo, saj se je staro pravilo ponovilo tudi v našem primeru. Medtem ko so načrti dozorevali, je na svetu prišlo do prave eksplozije znanstvene literature, obenem vzporedno pa do poplave raznih sistemov za mehanično obdelavo podatkov in dokumentov. Vsa ta dejstva naravnost terjajo ustanovitev idealnega svetovnega centra oziroma sistema znanstvenih in tehničnih informacij. Nekateri rezultati poglobljenega, izboljšane dela s področja znanstvenih informacij so že doseženi: Chemical Abstracts in Medical Literature Analysis and Retrie-

val System (MEDLARS) so odlični primeri prav teh prizadevanj.

Težko bi prišlo do uresničitve polnoma enotne mednarodne mreže, tudi vodstvo iz enega samega centra bi bilo togo in oteženo. Strokovnjaki ICSU in Unesco so spoznali, da zasledujejo iste cilje ter da je treba graditi na že obstoječih temeljih in izdelati čim bolj prilagodljiv sistem. Že leta 1967 sta obe svetovni organizaciji izdelali stališča, ki bi jih na kratko strnili v naslednjem: bodoči svetovni sistem znanstvenih informacij (UNISIST) naj bo čim bolj prožen, kompatibilen, sloni naj na prostovoljnem, že obstoječem sodelovanju pri posredovanju znanstvenih informacij. Sodelovanje naj bo spočetka omejeno na eksaktne in prirodne znanosti, čim prej pa bi bilo treba razširiti tehnološke informacije in jih sčasoma raztegniti tudi na druga področja znanosti. Nadalje bi morali razširiti možnosti za prenos in izbor informacij, vendar brez izdelanih enotnih standardov delo ne bo dobro opravljeno. Posebno pozornost terjajo dežele v razvoju, saj je zlasti tem treba dati možnost za vključitev v mednarodno posredovanje znanstvenih informacij. Nepremostljiv zadržek so še vedno jezikovne ovire. Za lažje poslovanje predlagajo strokovnjaki ustanovitev ožjega centralnega odbora.

Centralni odbor je že prevzel svojo funkcijo in se je v minulem letu sestel ter imenoval več delovnih skupin; le-te bodo iz različnih zornih kotov preučile možnosti za izmenjavo znanstvenih informacij in poskusile izdelati načrt za integracijo v svetovnem merilu. O delovnih rezultatih omenjenih komisij bo tiskano posebno poročilo oziroma študija, predvidoma konec leta 1969 ali začetek leta 1970. Poročilo bo razposlano vsem članicam, znanstvenim ustanovam, univerzam in odgovornim strokovnjakom s prošnjo, da prispevajo svoje pripombe in predloge.

V primeru, da bi raziskave potekale ugodno, bo v letih 1971 ali 1972 že sklicana mednarodna konferenca

ICSU/Unesco, ki bo dokončno izoblikovala mednarodni informacijski sistem. Konferenca bo združila zastopnike vseh držav, znanstvenike in strokovnjake s področja dokumentacije in informacij, predstavnike velikih informacijskih centrov ter vladne funkcionarje, odgovorne za znanstveno in raziskovalno delo. Obenem bo morala predvideti finančne vire, potrebne za vzpostavitev, delovanje in razvijanje tako velikopoteznega načrta.

Skrajšani prikaz članka nas ponovno opozarja, kako važna vloga je odmerjena znanstveni in tehnični informaciji. Gospodarski, socialni in politični razvoj terjajo tudi na tem polju drugačne prijeme, saj položaja ni moč obvladati osamljeno, temveč je razvojna pot možna le v povezovanju in sodelovanju. Vsi predlagani načrti pa jasno nakazujejo smer k popolni, prostovoljni mednarodni integraciji znanstveno-tehničnih informacijskih služb v okviru znanstveno raziskovalnega dela.

Lepša Šturm

Informatik. Information und Dokumentation in Wirtschaft, Wissenschaft und Technik. Berlin, XVI/1969, št. 1—6, (336) str. 4°.

V novi opremi, z novim naslovom in koncepcijo je nekdanja revija »ZIID Zeitschrift« stopila v leto 1969, jubilejno leto republike, saj je DDR praznovala 20-letnico obstoja.

Dejstvo, da je bila na 34. generalnem zasedanju FID sprejeta kot njegova nova članica prav DDR, pripisujejo ne samo pomembnemu razvoju njene znanstvene informacije in dokumentacije, temveč tudi rastočemu ugledu Vzhodne Nemčije v svetu.

Brez dvoma je znanstveni informaciji in dokumentaciji uspelo dokazati, da je samostojna znanstvena veja v okviru družbenih ved. Prezgodaj je sicer, da bi ji lahko jasno določili mesto med drugimi znanstvenimi panogami, a to so začetne težave vsake mlade vede.

Z leti se vse močneje javlja potreba, da bi zanjo našli enoten naziv.

Mihajlov, Černy in Giljarevski predlagajo naziv »informatika« in to zagovarjajo v članku »Informatika — nova znanstvena panoga«. Vrhunska znanstvena dognanja danes odločilno vplivajo na človekovo življenje in delo. Blaginja naroda je predvsem odvisna od njegove stopnje razvoja ter od tega, kako hitro je sposoben uporabiti v proizvodnji znanstvene izsledke. Pomembne uspehe v znanosti pa dosegamo le z racionalizacijo duševnega dela, torej s sistematičnim, temeljitim in dobro organiziranim delom. Važen instrument pri tem je informatika. Če namreč porabijo znanstveni delavci danes še 30 odstotkov časa samo za iskanje informacij, ga visoko avtomatizirani informacijski sistem lahko zniža na 5—10 odstotkov. S problemom dobro organiziranega informacijskega sistema se v glavnem ukvarja 16. letnik revije. V tej zvezi govori o sodelovanju DDR z drugimi socialističnimi republikami, navaja izkustva ČSSR pri zbiranju informacij za vodilne kadre, omenja naloge informatike na Poljskem ter izkušnje v financiranju informativne službe na Madžarskem.

Brez dobre znanstvene, tehniške in ekonomske informacije si danes težko zamislimo napredno gospodarstvo. Zato je razvoj zadnjih dvajsetih let postavil tudi visokošolskim knjižnicam nove naloge. Če hočejo uspešno služiti sodobnemu raziskovalnemu in razvojnemu delu, morajo spreminiti dosedanje organizacijsko obliko. Tretja visokošolska reforma z dne 3. aprila 1969 je zato sprejela konkretne naloge. V štirih etapah bo do leta 1975 izvedla reorganizacijo visokošolskih knjižnic. Ustavimo se nekoliko ob tem članku.

Univerzitetna knjižnica naj postane odločilni faktor v vzgojnem procesu, ki bo izoblikoval nov profil študenta, novo socialistično osebnost. Da bo knjižnica kos tej nalogi, mora predvsem združiti ves knjižni in informacijski fond, ki se hrani razen v centralni univerzitetni knjižnici še v knjižnicah inštitutov, fakultet in od-